

BIG PHARMA JE NAJMOCNEJŠÍM LOBISTOM NIELEN V AMERIKE. EXTRÉMNA CHAMTIVOSŤ NIČIACA CELÝ SVET ... DOSLOVA CEZ MŔTVOLY!

- CZ24 News | 9. srpna 2021

O politickej moci medicínsko-farmaceutickej loby

Pokiaľ ide o profesionálny lobing v Spojených štátoch, mnoho ľudí uvádza ako hlavné lobistické skupiny v Kapitole také oblasti amerického hospodárstva ako ropu a plyn, banky, investičné a finančné spoločnosti. Pred druhou svetovou vojnou to tak aj bolo. Prišla však iná doba.

Pre mnohých bude prekvapením, že hlavným lobistom v Kongrese USA je farmaceutický priemysel (*Big Pharma*). A účinnosť jej lobistických aktivít je mimoriadne vysoká. Svedčia o tom početné neúspešné pokusy prijať zákony prostredníctvom Kongresu USA, ktoré obmedzujú monopolné pozície farmaceutických spoločností. Predovšetkým zákony, ktoré ustanovujú prísnejšie pravidlá pre prístup výrobkov Big Pharma na trh a obmedzujúce cenovú hladinu týchto produktov.

Na ukážku rozsahu lobistických aktivít spoločnosti Big Pharma použijem [štúdiu](#) na London School of Economics Oliviera J. Woutersa, *Lobbying Expenditures and Campaign Contributions by the Pharmaceutical and Health Product Industry in the United States, 1999-2018* (Výdavky na lobovanie a príspevky kampane farmaceutického a zdravotníckeho priemyslu v USA, 1999-2018)

Autor vykonal starostlivú prácu v zhromažďovaní štatistík odrážajúcich výdavky amerického farmaceutického priemyslu za lobovanie na federálnej úrovni, na podporu volebných kampaní kandidátov na prezidenta USA, na podporu kandidátov vo voľbách do Kongresu USA a zákonodarných orgánov štátu. Do farmaceutického priemyslu autor pridal odvetvie výroby „zdraviu prospešných výrobkov“ (potravinárske prísady, zdravotnícke pomôcky pre domácnosť).

V rokoch 1999 až 2018 predstavovali oficiálne (registrované) výdavky spoločnosti Big Pharma na lobing vo Washingtone 4,7 miliárd dolárov, v priemere 233 miliónov dolárov ročne. Navyše, za rovnaké dvadsaťročné obdobie sa výdavky na podporu kandidátov vo volebných kampaniach na federálnej úrovni (prezidentské a kongresové voľby) rovnali 414 miliónom dolárov a ďalších 877 miliónov dolárov bolo vynaložených na podporu kandidátov v zákonodarných voľbách. Celkom asi 6 miliárd dolárov.

A ako vyzerá táto aktivita spoločnosti Big Pharma na pozadí všetkých lobistických aktivít v Amerike? V rokoch 1999 až 2018 sa na federálny lobing minulo vo všetkých priemyselných odvetviach celkovo 64,3 miliárd dolárov. Spoločnosť Big Pharma teda predstavovala 7,3% výdavkov na lobistické aktivity vo všetkých odvetviach americkej ekonomiky. A podľa tohto ukazovateľa má spoločnosť Big Pharma náskok pred všetkými ostatnými odvetviami.

Na druhom mieste bolo poisťovacie odvetvie (3,2 miliardy dolárov, alebo 5,0%). Nasledoval priemysel s elektrickou energiou (2,8 miliardy dolárov, alebo 4,4%), výroba elektroniky a elektronických zariadení (2,6 miliardy dolárov, alebo 4,0%).

Lobistické aktivity spoločnosti Big Pharma sa čiastočne uskutočňujú v iných odvetviach. Štúdia

osobitne identifikuje náklady na lobovanie rôznych organizácií poskytujúcich zdravotnícke služby (okrem nemocníc) – viac ako 3,1 miliárd dolárov. Náklady na lobing nemocníc a domovov dôchodcov – 1,9 miliárd dolárov. Celkové výdavky na lobovanie všetkých typov organizácií súvisiacich s lobovaním zdravotníctvo predstavovalo 9,7 miliárd dolárov.

Počas 20-ročného obdobia štúdie nahlásilo náklady na lobovanie 1375 farmaceutických a zdravotníckych organizácií. Dvadsať najväčších organizácií predstavovalo 55,8% všetkých nákladov v priemysle (2,6 miliárd dolárov). 17 organizácií bolo výrobcami farmaceutických a biologických výrobkov (alebo združeniami výrobcov). A ďalšie tri – výrobcami rôznych zdravotníckych pomôcok a prístrojov alebo združeniami takých výrobcov *Advanced Medical Technology Association; Medtronic; Seniors Coalition (Združenie pokrokových lekárskech technológií; Medtronic; Koalícia seniorov)*. Najväčším lobistom v priemysle je tradične obchodné združenie *Pharmaceutical Research and Manufacturers of America, PhRMA*. (Farmaceutický výskum a výrobcovia Ameriky, PhRMA). Náklady na lobovanie v tejto asociácii dosiahli za dvadsať rokov 422 miliónov dolárov.

Medzi lobistami neustále prítomnými v prvej dvadsiatke (podľa výšky nákladov na lobovanie) sú farmaceutickí giganti ako *Pfizer, Amgen, Eli Lilly and Company, Johnson & Johnson, Merck*.

Rovnaké farmaceutické spoločnosti sú uvedené na zoznamoch popredných priemyselných sponzorov podporujúcich rôzne volebné kampane (amerického prezidenta, do amerického Kongresu, do štátnych zákonodarných orgánov). Ďalšími významnými sponzormi amerických volieb do prvej dvadsiatky sú: *Amerisource Bergen* (veľkoobchod s liekmi), *DE Shaw Research* (spoločnosť zaoberajúca sa biochemickým výskumom), *Pharmaceutical Product Development* (zmluvná výskumná organizácia) a *SlimFast Foods* (výrobca potravín a výživových doplnkov).

Príloha k materiálu Oliviera J. Woutersa obsahuje zoznam kandidátov na prezidenta USA, ktorých farmaceutický priemysel obzvlášť aktívne podporuje. Skladá sa z dvadsiatich osôb. Na nich v období rokov 1999-2018. bola pridelená maximálna výška sponzorstva od spoločnosti Big Pharma. Na prvom mieste je Barack Obama (5,5 milióna dolárov). Za ním sú Hillary Clintonová (3,7 milióna dolárov), Mitt Romney (3,0 milióna dolárov) a George W. Bush (2,4 milióna dolárov). Ostatné osoby na zozname (16 osôb) získali spolu 4,7 milióna dolárov.

Pokiaľ ide o sponzorstvo kandidátov vo voľbách do štátnych zákonodarných orgánov, je zarážajúce, že takmer polovica tejto pomoci bola zameraná na jeden štát – Kaliforniu.

Je pozoruhodné, že niekoľko tradičných predstaviteľov lekárskej a farmaceutickej loby podporilo Obamov program radikálnej reformy systému zdravotnej starostlivosti. Jedným z hlavných smerov reformy malo byť rozšírenie poisťnej základne medicíny, čím by sa počet občanov krytých zdravotným poistením zvýšil na 95% obyvateľov krajiny. A oveľa viac. Podpora reformy zo strany farmaceuticko-farmaceutickej loby bola podmienená: pod podmienkou, že štát nebude zasahovať do trhu s liečivami tak z hľadiska kvality a bezpečnosti týchto liekov, ako aj z hľadiska ich cien. Plán reformy zdravotníctva sa realizoval iba čiastočne. Reforma zároveň neovplyvnila záujmy spoločnosti Big Pharma.

Tu je niekoľko ďalších čísel, ktoré charakterizujú rozsah aktivít spoločnosti Big Pharma. V roku 2018 USA minuli na zdravotnú starostlivosť zhruba 3,6 bilióna dolárov (alebo 17,6% jej HDP, čo predstavovalo 20,5 bilióna dolárov). Z toho bolo 345 miliárd dolárov vynaložených na lieky na lekárske predpis. Náklady na lieky na predpis zakúpené v lekárnach USA sa zvýšili z 520 dolárov v roku 1999 na 1 025 dolárov v roku 2017. To znamená, že sa prakticky zdvojnásobili. A to bez zohľadnenia nákladov občanov na lieky predávané bez lekárskeho predpisu.

Podľa Oliviera J. Woutersa počas dvadsaťročného obdobia 1999 – 2018. Američania minuli na lieky

na predpis v lekárňach 5,5 miliarda dolárov (v dolároch v roku 2018). Ukazuje sa, že celkové náklady farmaceutického priemyslu na lobovanie a podporu ich kandidátov vo volebných kampaniach predstavovali iba 0,1 percenta z celkového predaja liekov na predpis v stanovenom časovom období. Inými slovami, lobovanie vo farmaceutickom priemysle nie je preň príliš zaťažujúce. Tieto prostriedky však stačia na prevzatie kontroly nad akýmkoľvek návrhom zákona, ktorý sa zrodí v Kongrese, a môžu ohroziť záujmy spoločnosti Big Pharma. Hlavné farmaceutické spoločnosti a dve združenia – *PhRMA (Americký farmaceutický výskum a výrobcovia)* a *Organizácia pre inováciu biotechnológií* – v rokoch 1998 až 2004 lobovali najmenej za 1 600 právnych predpisov.

4,7 miliárd dolárov vynaložených farmaceutickým priemyslom na lobovanie a 1,3 miliárd dolárov vynaložených na podporu „ich ľudí“ vo volebných kampaniach v rokoch 1999 až 2018 vyzerá na pozadí ziskov spoločnosti Big Pharma veľmi skromne. Tu sú [odhady](#) očakávaných ziskov vedúcich farmaceutických spoločností v USA v tomto roku (odhady za celý rok 2021, berúc do úvahy skutočné finančné výsledky za prvý polrok, miliardy dolárov): *Johnson & Johnson* – 20,46; *Pfizer* – 13,46; *Eli Lilly* – 7,25; *AbbVie* – 6,66; *Merck* – 8,32. Očakáva sa, že americký farmaceutický priemysel dosiahne tento rok kombinovaný zisk 56 miliárd dolárov.

Autor štúdie Olivier J. Wouters zo svojich výpočtov vyvodzuje menej ako optimistický záver: „V percentuálnom vyjadrení k výške ich príjmu, mohli dobre zabezpečené skupiny farmaceutického priemyslu utrátiť relatívne malé sumy, aby ovplyvnili politické a legislatívne výsledky. Naproti tomu mnohé organizácie, ktoré chránia pacientov a spotrebiteľov majú obmedzenejšie finančné zdroje.“

Spoločnosť Big Pharma veľmi jasne demonštrovala svoju moc na jeseň 2019. Kongres USA pripravoval návrh zákona o zavedení cenových stropov pre farmaceutické výrobky amerických spoločností na domácom trhu. Najmä pri vládnom obstarávaní liekov. Iniciátormi dokumentu boli predsedníčka Snemovne reprezentantov *Nancy Pelosi*ová, členovia Snemovne reprezentantov *Richard Neal* zo štátu Massachusetts a *Frank Pallone* zo štátu New York. Rozpočtový úrad Kongresu vo svojich výpočtoch očakávaného účinku od zavedenia zákona uviedol nasledujúcu sumu: zníženie ceny liekov ušetrí počas desiatich rokov v rámci programu Medicare (národný program zdravotného poistenia v USA pre ľudí nad 65 rokov) zhruba 456 miliárd dolárov.

Pred novým rokom 2020 sa lobistom podarilo „pochovať“ návrh zákona, ktorý propagovala Demokratická strana. A nemohlo to byť inak. Napokon, Big Pharma of America sa pripravovala na takzvanú pandémiu. A z pohľadu spoločnosti Big Pharma je začatie boja proti „pandémii“, ktorá má okovy v podobe obmedzení cien výrobkov, úplným šialenstvom. Argument obhajcov spoločnosti Big Pharma v Kongrese i mimo nej bol a zostáva mimoriadne jednoduchý: cenové limity by farmaceutické spoločnosti pripravili o stimuly a príležitosti na financovanie vývoja nových farmaceutických výrobkov. Toto tvrdenie je pritiahnuté za vlasy, pretože farmaceutické spoločnosti dávajú prednosť tomu, aby svoje miliardové zisky nemiňali na vývoj nových liekov, ale na zvyšovanie vyplácania dividend a spätného odkúpenia akcií tých istých spoločností cirkulujúcich na trhu.

Mimochodom, nedávno sa na tomto skóre objavilo zaujímavé číslo: v období rokov 2016 – 2020 – 14 najväčších farmaceutických spoločností v USA [vynaložilo](#) 577 miliárd dolárov na spätné odkúpenie akcií a výplaty dividend, čo predstavuje o 56 miliárd dolárov viac ako na výskum a vývoj. A priemerné ročné odmeny riadiacich pracovníkov týchto spoločností sa za toto obdobie zvýšili o 14%.

Chamtivosť nedovolí konať inak. Ak sa aj vyvíjajú nové lieky, majú z dôvodu nadmernej „optimalizácie nákladov nízku kvalitu alebo sú dokonca nebezpečné. Podľa [slov](#) *Marcii Angellovej*, bývalej šéfredaktorky časopisu *New England Journal of Medicine*, „Spojené štáty sú jedinou rozvinutou krajinou, ktorá umožňuje, farmaceutickému priemyslu účtovať svoje výrobky presne za takú cenu, akú trh môže zniesť.“